

Aan de woordvoerders asielbeleid in vaste commissie voor Justitie en
Veiligheid in de Tweede Kamer

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Datum 17 maart 2022
Betreft Brief VluchtelingenWerk Nederland t.b.v. de technische briefing
Wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 – 22 maart 2022
Ons kenmerk O.2.2.22-027.MK

Geachte woordvoerders asielbeleid,

VluchtelingenWerk Nederland vraagt uw aandacht voor twee wetsvoorstellen uit de vorige kabinetsperiode die besproken worden op de technische briefing [Wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 \(35691 en 35749\)](#) in uw commissie op dinsdag 22 maart. Zoals hieronder uiteengezet pleiten wij voor intrekking van beide wetsvoorstellen, dit zou ook in lijn zijn met de aanbevelingen van de commissie Van Zwol en de betreffende passage in het regeerakkoord over de uitvoering van het asielbeleid.

1. Inkorten verblijfsduur van 5 naar 3 jaar – *Wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 teneinde te voorzien in aanpassing van de geldigheidsduur van de verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd*

Negatief advies Raad van State

In aanvulling op onze [reactie op de internetconsultatie](#) van dit voorstel wil VluchtelingenWerk er op wijzen dat het wijzigen van de huidige verblijfsvergunning asiel van vijf jaar naar – tweemaal – een tijdelijke vergunning met een korte verblijfsduur (drie jaar) grote negatieve gevolgen heeft voor de maatschappij. Deze wetswijziging brengt hoge kosten met zich mee en is funest voor de integratie van statushouders. De Raad van State heeft niet voor niets [ernstige bezwaren](#) tegen dit voorstel, en heeft geadviseerd het wetsvoorstel niet in te dienen. Volgens de Raad van de State heeft het wetsvoorstel geen enkele toegevoegde waarde aangezien het eerder intrekken van een asielvergunning nu ook mogelijk is, maar legt het wel een beslag op de algemene middelen vanwege de hoge uitvoeringskosten – niet alleen voor de IND maar ook voor de rechtspraak en de rechtsbijstandverlening.

Verhoogde werklast IND

Daarbij is het goed op te merken dat deze wetswijziging door de voorgenomen toetsingsmomenten een enorme extra werklast voor de IND zal betekenen daar zij alle asielvergunningen al binnen drie jaar nadat de aanvraag gedaan is, wederom zal moeten beoordelen. Bovendien zal de tweede beoordeling kort na de eerste plaatsvinden wegens de wachttijden, waardoor de kans op intrekking van de vergunning vrijwel nihil is. Dat deze beoordeling daarnaast complex is en veel tijd kost heeft de [ACVZ](#) ook al geconstateerd. Ook zal het een groter beroep op de rechterlijke macht vergen.

Financiële onderbouwing

De financiële gegevens over de structurele extra werklast voor de IND (2,5 miljoen) zijn inmiddels sterk verouderd (deze stammen uit 2018), er ontbreekt een recente uitvoeringstoets (EAUT) en zijn de genoemde extra kosten voor de rechterlijke macht en op rechtsbijstand niet uitgewerkt. In het licht van de nog altijd bestaande achterstanden bij de IND zal ook dit een negatieve impact op de organisatie hebben, waarbij er een nieuw risico ontstaat dat de wachttijden zullen toenemen.

Vluchtelingen blijven onnodig in onzekerheid

Daarnaast brengen de extra toetsingsmomenten onzekerheid en spanning bij de vluchtelingen zelf teweeg. Dit zal zich vertalen in maatschappelijke (zorg)kosten, waar de hoge kosten van de verslechtering van de arbeidsmarktpositie aan toegevoegd kan worden. Ook laat de Raad van State zien dat het voornaamste argument van het kabinet namelijk 'meer in de pas lopen met de andere EU-landen' in het geheel niet opgaat. Uit de Memorie van Toelichting blijkt bovendien dat de ministeries van Justitie en Veiligheid en Sociale Zaken geen oplossing hebben gevonden voor de conflicterende werking van de aangepaste termijn van dit wetsvoorstel op de uitvoering van de nieuwe Wet inburgering, waardoor tal van uitvoeringsproblemen zullen ontstaan.

2. Wet dwangsommen – Wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 teneinde te voorzien in herziening van de regels voor niet tijdig beslissen op aanvragen op grond van de Vreemdelingenwet 2000 (Wet herziening regels niet tijdig beslissen in vreemdelingenzaken)

Ongelijke behandeling

Sinds 2009 moet een bestuursorgaan dat de wettelijke beslistermijn voor het nemen van een beschikking op aanvraag heeft overschreden bij in gebreke stelling een dwangsom betalen. Die regeling geldt voor vrijwel alle beschikkingen op aanvraag. Vanwege de grote achterstanden bij de IND heeft de regering deze dwangsommen tijdelijk opgeschort binnen het vreemdelingenrecht, met deze wet wil de regering deze tijdelijke uitzondering permanent maken.

Zoals uiteengezet in onze [reactie op de internetconsultatie](#) van dit voorstel wijst VluchtelingenWerk er op dat de voorgestelde wijziging van de Vreemdelingenwet alleen vreemdelingen treft, mensen die niet de Nederlandse nationaliteit hebben. Dit is in strijd met het verbod op discriminatie (art. 1 Grondwet) en het gelijkheidsbeginsel (art. 20 EU Grondrechtenhandvest).

De [Raad van State](#) constateert in haar wetsadvies dat de dwangsomregeling in 2009 bewust is ingevoerd voor de héle overheid. De toenmalige regering heeft indertijd expliciet aangegeven dat vreemdelingen niet worden uitgezonderd van de wet omdat dit zou leiden tot ongerechtvaardigde ongelijke behandeling. De Raad van State stelt: *“De regering legt niet uit waarom vreemdelingenzaken zo uitzonderlijk zijn dat zij hiervan moeten worden uitgezonderd. De tijdelijke opschorting van de regeling om de achterstanden sneller weg te werken is nog aanvaardbaar, maar zonder nadere motivering geldt dat niet voor een definitieve afschaffing.”*

Nareizende gezinsleden van vluchtelingen

Dit wetsvoorstel treft vervolgens alle vreemdelingenrechtelijke aanvragen. En daarmee dus ook-in tegenstelling tot de eerdere tijdelijke wet opschorten dwangsommen-, aanvragen van nareizende gezinsleden van vluchtelingen. VluchtelingenWerk wijst er overigens in dit licht nogmaals op dat Nederland een internationale verplichting heeft om gezinshereniging van vluchtelingen zo spoedig mogelijk te realiseren. Zij kunnen hun gezinsleven namelijk objectief niet ergens anders uitoefenen. De reden die de regering geeft om deze aanvragen op te nemen in het wetsvoorstel, is gelegen in het 'verlammende effect' van het grote aantallen ingebrekestellingen op de inzet van de IND.

Vanuit het beginsel van effectieve rechtsbescherming is er echter onredelijk om de gevolgen van het niet-tijdig beslissen door de overheid bij het individu neer te leggen. Het voorkomen van ingebrekestellingen kan prima zonder een rechtsmiddel weg te halen bij de vreemdeling. Bovendien blijft de fatale drie-maanden-termijn voor het doen van een nareisaanvraag door de vluchteling wel staan, dit is niet evenredig. De overheid kan immers ook de besliscapaciteit bij de IND verhogen, structureel en stabiel. Bovendien kan de IND in een eerder stadium veel betere inschattingen kunnen maken op basis van de behandeling van asiëldossiers. Daarin staat immers al vanaf het begin of er gezinsleden zijn waarvoor naar verwachting gezinshereniging gevraagd zal worden.

Overige (procedurele) knelpunten

- Het voorstel voor een periodieke rapportage aan de Tweede Kamer over het halen van wettelijke beslistermijnen om verdere achterstanden te voorkomen is te mager om te kunnen volstaan als effectief '*early warning system*'. De laatste jaren is binnen de uitvoeringsorganisaties ingezet verbetering van de (technische) mogelijkheden om inzicht te krijgen over verwachte migratie en het maken van prognoses. VluchtelingenWerk pleit voor een specifieke dashboardfunctie waarin mogelijke vertragingen in het beslisproces direct worden gesignaleerd.
- De mogelijkheid om bij niet tijdig beslissen door de IND de bestuursrechter te verzoeken om een besluit komt in dit voorstel weer terug, nadat deze mogelijkheid fors was beperkt in de tijdelijke wet. Maar aangezien aan een dergelijk besluit geen dwangsom meer aan kan worden verbonden, is dit rechtsmiddel veel minder effectief.
- In het voorstel staat ook de mogelijkheid om de wettelijke beslistermijn van zes maanden met nog eens drie maanden te verlengen. De druk op tijdig beslissen wordt daarmee nog lager. Er wordt onvoldoende gemotiveerd waarom deze wijziging nodig is gezien reeds bestaande mogelijkheden tot verlenging van de beslistermijn. Ook is onvoldoende helder in welke gevallen er sprake is van uitzonderingen op deze verlengingsmogelijkheid.

Wij hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken tijdens de technische briefing, voor vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland